

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 22.9.2020
SWD(2020) 184 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

SOUHRN ZPRÁVY O POSOUZENÍ DOPADŮ

Průvodní dokument k

návrhu SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY,

**kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s
expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci**

{COM(2020) 571 final} - {SEC(2020) 302 final} - {SWD(2020) 183 final}

Souhrnný přehled
Posouzení dopadů návrhu směrnice, kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci
A. Potřeba opatření
Proč? Jaký problém se řeší?
Expozice karcinogenům a mutagenům představuje pro zaměstnance významné zdravotní riziko. Podle agentury EU-OSHA¹ je ročně 52 % úmrtí souvisejících s výkonem povolání v EU přičítáno rakovině. Komise proto v rámci průběžné aktualizace směrnice o karcinogenech a mutagenech² navrhuje tuto čtvrtou skupinu dodatečných limitních hodnot expozice na pracovišti (dále jen „OEL“). To je v souladu se směrnicí o karcinogenech a mutagenech, která vyžaduje, aby hodnoty OEL byly stanoveny pro všechny karcinogeny a mutageny, u nichž je to s ohledem na dostupné informace možné. V současné době je působení daných tří látek, jichž se tato iniciativa týká, tj. akrylonitrilu, sloučeninám niklu a benzenu, vystaven více než 1 milion zaměstnanců v EU. Nebude-li na úrovni EU přijato žádné opatření, měla by expozice těmito třemi látkami během příštích 60 let za následek téměř 2 000 případů rakoviny a jiných onemocnění souvisejících s výkonem povolání.
Čeho by měla tato iniciativa dosáhnout?
Hlavním obecným cílem této iniciativy je dále posílit právo zaměstnanců na vysokou úroveň ochrany jejich zdraví a bezpečnosti při práci a zabránit úmrtí v důsledku rakoviny jako nemoci z povolání a jiných zdravotních problémů způsobených těmito třemi látkami. Na podporu tohoto obecného cíle bude tato iniciativa sledovat tři specifické cíle: • dále zlepšit ochranu před expozicí karcinogenům a mutagenům na pracovišti v EU, • zvýšit účinnost právního rámce EU jeho aktualizací na základě vědeckých poznatků, • zajistit větší jasnost, usnadnit provádění a přispět k vytvoření rovnějších podmínek pro hospodářské subjekty přijetím minimálních požadavků na úrovni EU.
Jakou přidanou hodnotu budou mít tato opatření na úrovni EU?
Zavedení nových nebo revidovaných OEL v rámci směrnice o karcinogenech a mutagenech umožní zajistit podobnou minimální úroveň ochrany zaměstnanců v celé EU. Vzhledem k tomu, že u sloučenin niklu a u akrylonitrilu neexistují celoevropské OEL, nemají některé členské státy stanoveny žádné vnitrostátní OEL, nebo je sice přijaly, ale na velmi odlišných úrovních, v důsledku čehož je ochrana zaměstnanců před expozicí těmito látkami v jednotlivých zemích značně rozdílná. Pokud jde o benzen, OEL platná na úrovni EU sice existuje, avšak ochrana zaměstnanců je rozdílná, neboť některé členské státy přijaly nižší vnitrostátní OEL. Kromě toho, že má tato iniciativa zajistit podobnou minimální úroveň ochrany v celé EU, přinese i lepší srozumitelnost a prosazování, přispěje k vytvoření rovnějších podmínek pro hospodářské subjekty v odvětvích, která tyto látky používají, a předejde případnému zdvojování práce, neboť členské státy nebudou muset za účelem stanovení OEL provádět vlastní vědeckou analýzu.
B. Řešení
Jaké legislativní a nelegislativní možnosti byly zvažovány? Je některá možnost upřednostňována? Proč?
Několik možností bylo zamítnuto, protože byly považovány za nepřiměřené nebo méně účinné, pokud jde o dosažení cílů této iniciativy. Některými z nich jsou např. zákaz používání karcinogenních chemických činitelů při práci, tržní nástroje (dotace, daňové úlevy atd.), samoregulace odvětví a pokyny. Za nejvhodnější možnost se považuje stanovení nových nebo revidovaných hodnot OEL v rámci směrnice o karcinogenech a mutagenech, které by platily pro celou EU. Bylo posouzeno několik scénářů OEL (včetně OEL

¹ EU-OSHA (2017), Mezinárodní srovnání nákladů na pracovní úrazy a nemoci z povolání, k dispozici na adrese: <https://osha.europa.eu/cs/publications/international-comparison-cost-work-related-accidents-and-illnesses/view>

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/37/ES ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci. K dispozici na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32004L0037>

schválených tripartitním Poradním výborem pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (dále jen „výbor ACSH“), u nichž jsou zohledněna vědecká doporučení i sociálně-ekonomické otázky a otázky proveditelnosti. Výbor ACSH je složen ze zástupců vlád, zaměstnavatelů a zaměstnanců. Kromě OEL schválených výborem ACSH byly u každé látky zváženy i scénáře nižší a vyšší limitní hodnoty.

Na základě důkladného posouzení dopadů byly jako upřednostňované možnosti vybrány OEL doporučené výborem ACSH, neboť představují nejlepší scénáře z hlediska účinnosti, efektivnosti a soudržnosti. Tyto vybrané možnosti jsou rovněž u každé látky považovány za doplňkové ve vztahu ke stávajícím opatřením podle nařízení REACH.

Kdo podporuje kterou možnost?

Sociální partneři se v rámci formální dvoufázové konzultace vyslovili ve prospěch seznamu látek, jichž se tato čtvrtá změna směrnice o karcinogenech a mutagenech týká.

Zástupci vlád, zaměstnavatelů a zaměstnanců v rámci výboru ACSH podporují všechny upřednostňované možnosti, včetně navržených přechodných období, jež mají posloužit ke zmírnění technických nebo ekonomických výzev pro zaměstnavatele, které jsou s danými třemi látkami spojeny.

C. Dopady upřednostňované možnosti

Jaké jsou výhody upřednostňované možnosti (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte výhody hlavních možností)?

Největší přínos upřednostňovaných možností u daných tří látek spočívá v lepší ochraně více než milionu zaměstnanců, neboť se během příštích 60 let předejde více než 1 700 případů onemocnění souvisejících s výkonem povolání, včetně rakoviny. Menší výskyt nemocí z povolání se projeví mimo jiné tak, že se zmenší utrpení zaměstnanců a jejich rodinných příslušníků a prodlouží délka a zlepší kvalita pracovního života zaměstnanců a zvýší se jejich produktivita.

Pro podniky budou mít upřednostňované možnosti v průběhu příštích 60 let přínosy v podobě nižšího počtu absencí, menších ztrát produktivity a snížení objemu plateb pojistného odhadem o 7 milionů eur. V těchto odhadovaných přínosech nejsou započítány některé výhody, jako je např. lepší právní srozumitelnost. Upřednostňované možnosti budou mít přínos i pro orgány veřejné správy, neboť mimo jiné povedou i k nižším nákladům na zdravotní péči. Tato úspora pro orgány veřejné správy se odhaduje na 5 milionů eur za příštích 60 let.

Kromě těchto ekonomických a sociálních přínosů povede upřednostňovaná možnost v případě benzenu ke snížení fugitivních nebo rozptýlených emisí v některých odvětvích, což bude mít pozitivní dopady na životní prostředí. Upřednostňované možnosti v případě akrylonitrilu a sloučenin niklu by neměly mít žádný pozitivní dopad na životní prostředí, nebo jen velmi omezený.

Jaké jsou náklady na upřednostňovanou možnost (je-li nějaká doporučena, jinak uveďte náklady na hlavní možnosti)?

Aby podniky mohly splnit požadavky upřednostňovaných možností, budou muset učinit investice a vynakládat i další prostředky na sledování expozice, což povede k vyšším provozním nákladům. Odhaduje se, že tyto výdaje by v příštích 60 letech mohly dosáhnout až 14 miliard eur. Pro většinu podniků by však tyto náklady měly být udržitelné s ohledem na to, jakého dosahují obrátu. Dále byla do balíčku upřednostňovaných možností zahrnuta přechodná opatření, jež mají pomoci zmírnit problémy pro zaměstnavatele, ale také přispět k tomu, aby nezanikala pracovní místa.

Podniky se sice v některých velmi specifických případech mohou rozhodnout přenést zvýšení nákladů na zákazníky, avšak to se na spotřebitelských cenách nijak neprojeví, anebo jen velmi omezeně.

Provádění těchto upřednostňovaných možností ve vnitrostátních právních předpisech bude pro orgány veřejné správy spojeno s finančními náklady. Ty by podle odhadů mohly dosáhnout až 2,5 milionu eur.

Jaký bude dopad na podniky, včetně malých a středních podniků a mikropodniků?

Balíček upřednostňovaných možností bude pro podniky znamenat zvýšené provozní náklady, neboť budou muset zavádět dodatečná ochranná opatření, a to bez ohledu na velikost daného podniku. Nicméně ve srovnání s ročním obrátem by tyto investice měly být v případě daných tří látek udržitelné.

Malé a střední podniky jsou ve velké míře zastoupeny v odvětvích, která pracují se sloučeninami niklu a s benzenem, zatímco v případě akrylonitrilu se jedná převážně o velké podniky. U všech látek, jichž se tato iniciativa týká, budou požadované investice představovat pro malé a střední podniky během příštích 60 let jen malou část jejich obrátu. Jen několik málo malých a středních podniků, které používají sloučeniny niklu, by se mohlo potýkat s určitými obtížemi při plnění požadavků upřednostňované možnosti. Z toho důvodu jsou součástí balíčku upřednostňovaných možností v případě všech daných látek také přechodná období, jež mají pomoci problémy zmírnit.

Očekávají se významné dopady na vnitrostátní rozpočty a správní orgány?

Dodatečné správní náklady a náklady na prosazování mohou vzniknout donucovacím orgánům. Neočekává se však, že tyto náklady budou významné. Vybraná možnost by rovněž měla přispět ke zmírnění finančních ztrát systémů sociálního zabezpečení a zdravotní péče členských států díky prevenci špatného zdravotního stavu. Předpokládá se, že přínosy pro veřejné orgány (téměř 5 milionů eur) budou vyšší než náklady (2,5 milionu eur).

Očekávají se jiné významné dopady?

Díky balíčku upřednostňovaných možností se zmenší rozsah rozdílů mezi členskými státy, což přispěje k zajištění rovných podmínek a dalšímu zlepšení fungování vnitřního trhu. Tyto upřednostňované možnosti budou mít rovněž pozitivní dopad na základní práva, zejména co se týče článku 2 (Právo na život) a článku 31 (Právo na slušné a spravedlivé pracovní podmínky respektující zdraví, bezpečnost a důstojnost) Listiny základních práv Evropské unie.

D. Návazná opatření

Kdy bude tato politika přezkoumána?

Účinnost navrhované revize směrnice o karcinogenech a mutagenech by byla měřena v rámci hodnocení směrnic týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v EU, jak je uvedeno v článku 17a směrnice 89/391/EHS. Navrhuje se využít nejbližšího příslušného hodnocení po skončení lhůty pro provedení.